

Sygn. akt II CSKP 204/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. B., A. B., A.B.1., K. C., M. C., M.C.1., A. K., K. W., E. Y.,
M. K., R. C., P. F., E. C. i C. C.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie Mazowieckiemu

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 16 grudnia 2022 r.

w Izbie Cywilnej w Warszawie,

skarg kasacyjnych powodów i strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 26 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa 821/16,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 1a) i 1b) oraz
w punktach 2, 3 i 5 i w tym zakresie przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania
oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 listopada 2005 r. powodowie T.C., K.C., M.C., M.P., E.Y., R.C., M.C.1, M.B., A.B. i A.B.1 wnieśli o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego lub miasta stołecznego Warszawy: kwot po 1 438 710 zł na rzecz T.C, K.C, M.C. M.B., A.B. i A.B.1, kwoty 8 632,260 zł na rzecz M.P., kwoty 4 316 130 zł na rzecz E.Y. oraz kwot po 2 158,065 zł na rzecz R.C. i M.C.1 - wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z tytułu szkody, którą ponieśli w związku z wydaniem wadliwego orzeczenia Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 6 listopada 1961 r. polegającej na utracie praw do nieruchomości położonej przy ulicy [...] w W., hip. nr [...], [...]1. rej. hip. [...]1, w części stanowiącej działki ewidencyjne nr [...] i [...]1 z obrębu [...], o łącznej powierzchni 14 229 m², a którego to orzeczenia wadliwość stwierdziło Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Warszawie decyzją z dnia 21 stycznia 2004 r. Jako podstawę dochodzonych roszczeń wskazano art. 160 k.p.a.. Dochodzone roszczenie odszkodowawcze obejmowało zarówno szkodę rzeczywistą, jak i utracone korzyści. Powodowie kwestionowali w szczególności prawidłowość uchwalenia planu miejscowego z dnia 31 stycznia 1961 r., a w konsekwencji jego ważność, podnosili także, że brak dowodów na to, że ów plan został w prawidłowy sposób uchwalony i opublikowany.

Powódka M.B. zmarła w toku procesu a spadek po niej nabyli powodowie A.B. i A.B.1. Prawomocnym zarządzeniem z dnia 13 lipca 2006 r. zwrócony został pozew co do M.C i M.C.1. Po cofnięciu pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do Miasta stołecznego Warszawy prawomocnym postanowieniem z dnia 3 października 2007 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie wobec tego pozwanego. Na skutek częściowego cofnięcia powództwa wraz ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego, w tym samym postanowieniu Sąd umorzył postępowanie w części w stosunku do tego pozwanego w zakresie żądania odsetek od dnia wniesienia pozwu do dnia wyrokowania. Pismem z dnia 27 kwietnia 2009 r., złożonym w tym samym dniu na rozprawie, powodowie rozszerzyli powództwo, wnosząc o zapłatę: kwot po 3 698 824 zł na rzecz T.C i K.C, kwoty 22 192 943 zł na rzecz M.P., kwoty 11 096 472 zł na rzecz E.Y., kwot po 5 548 235 zł na rzecz R.C., A.B. i A.B.1.

M. i M.C.1 pozwem z dnia 2 marca 2010 r. wnieśli do Sądu Okręgowego w Warszawie o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego: M.C. kwoty 3 698 824 zł, zaś M.C.1 kwoty 5 548 235 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wyroku do dnia zapłaty, tytułem szkody rzeczywistej związanej z wydaniem wadliwego orzeczenia Prezydium Rady Narodowej miasta stołecznego Warszawy z dnia 6 listopada 1961 r. w sprawie o sygnaturze C I 243/10. Zarządzeniem z dnia 18 marca 2010 r. Sąd połączył sprawę z powództwa M.C i M.C.1 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia z niniejszą sprawą, na podstawie art. 219 k.p.c. i sprawa dalej była prowadzona łącznie pod sygnaturą II C 70/06, a następnie II C 860/10.

Ostatecznie powodowie w piśmie z dnia 21 listopada 2011 r., złożonym na rozprawie w tym samym dniu, rozszerzyli powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego: na rzecz K.C, M.C, R.C., M.C.1, A.B. i A.B.1 kwot po 2 176 739,25 zł na rzecz M.P. kwoty 8 670 957 zł, na rzecz E.Y. kwoty 4 335 478,50 zł, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 września 2009 r. do dnia zapłaty, a odsetki dla M.C od kwoty 1 445 159,50 zł dopiero od dnia następnego po dniu wydania wyroku do dnia zapłaty. Na rozprawie w dniu 21 listopada 2011 r. pełnomocnik powodów oświadczył, że odwołuje swoje poprzednie oświadczenie z dnia 27 kwietnia 2009 r. o rozszerzeniu powództwa, a gdyby Sąd uznał, że takie oświadczenie o rozszerzeniu powództwa nie może być odwołane, wnosił o uznanie tego oświadczenia za cofnięcie powództwa wraz ze zrzeczeniem się roszczenia i umorzenie postępowania postanowieniem w tym zakresie.

Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2011 r. Sąd umorzył postępowanie w sprawie w części ponad dochodzoną łącznie kwotę 26 066 871 zł.

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt II).

Sąd ustalił, że własność nieruchomości położonej przy ulicy [...] w Warszawie, hip. nr [...] „[...]”, rej. hip. [...]1 o ogólnym obszarze ponad 3 ha przysługiwała J. P., W. B. i J. C. w częściach równych, to jest po 1/3 Przedmiotowa nieruchomość jest położona na obszarze objętym działaniem dekretu z dnia 26

października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279 – dalej jako „dekret”). W wyniku spadkobrania wśród uprawnionych do nieruchomości pojawiali się kolejni spadkobiercy W. B., J.P. i J. C.. W drodze cesji część praw nabył E.Y.. Ponadto roszczenia związane z nieruchomością w drodze dziedziczenia uzyskali: K.C. i M.C. oraz R.C., M.C.1 i A.B. oraz A.B.1 po 3/36 części, a także M.P. w 1/3 (12/36) części, udział E.Y. wynosi 1/6 (6/36) części.

W dniu 15 lutego 1949 r. dotychczasowi właściciele złożyli wniosek o przyznanie prawa własności czasowej do przedmiotowej nieruchomości na podstawie art. 7 dekretu. Orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawie z 6 listopada 1961 r. odmówiono byłym właścicielom ustanowienia prawa własności czasowej do nieruchomości, uzasadniając odmowę tym, że teren przy ulicy [...] został przeznaczony pod użyteczność publiczną, a korzystania przez wnioskodawcę z gruntu nie da się pogodzić z przeznaczeniem terenu według planu zagospodarowania przestrzennego. Do decyzji dołączono informację, że teren nieruchomości jest objęty w całości decyzją lokalizacyjną nr [...] z dnia 28 kwietnia 1961 r. i oddany Wydziałowi Inżynierii Miejskiej i Gospodarki Wodnej pod budowę parku „[...]”. Decyzją Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawa z dnia 27 kwietnia 1961 r. zatwierdzono lokalizację szczegółową parku „[...] przy ulicy [...] w W., decyzją objęta była dawna nieruchomość hipoteczna nr [...] - [...]rej. hip. [...]1 w części stanowiącej działki ewidencyjne nr [...] i [...]1 z obrębu [...]. Decyzją Wydziału Gospodarki Terenami z dnia 16 grudnia 1962 r. przekazano Wydziałowi Inżynierii Miejskiej i Gospodarki Wodnej w użytkowanie nieruchomość położoną między ul. [...], i [...], o powierzchni około 9 ha w granicach oznaczonych na załączniku do decyzji o lokalizacji szczegółowej nr [...] z dnia 27 kwietnia 1961 r. Nieruchomość była przeznaczona na urządzenie parku.

Decyzją Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawie z dnia 15 marca 1962 r. uchylono zaświadczenie o lokalizacji szczegółowej nr [...]1 z dnia 27 września 1961 r. pod Park „[...]”. Decyzją Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawie z 31 lipca 1964 r. ustalono lokalizację szczegółową Parku „[...]” pomiędzy ul. [...] i [...]2. Decyzją Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawie z dnia 30 września 1965 r. o lokalizacji szczegółowej nr [...]2 ustalono lokalizację

szczegółową budowy osiedla mieszkaniowego " [...]" na terenie położonym w W. przy ul. [...]. W decyzji nie wskazano, że nie narusza ona praw osób trzecich. Jednocześnie stwierdzono utratę mocy poprzedniej decyzji z dnia 30 marca 1963 r., wydanej dla tego samego inwestora na tę samą inwestycję. Teren inwestycji znajdował się w części na terenie dawnej nieruchomości hipotecznej nr [...] rej. hip. [...]1.

Decyzją z dnia 21 stycznia 2004 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Warszawie stwierdziło w części nieważność orzeczenia Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawie z dnia 6 listopada 1961 r. odnośnie do części stanowiącej własność komunalną, i nie objętej decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie z dnia 21 lipca 2000 r. i uzupełnionej decyzją z dnia 7 maja 2001 r.- z powodu wydania tego orzeczenia z rażącym naruszeniem art. 7 ust. 2 dekretu. W uzasadnieniu podniesiono, że orzeczenie było wadliwe, gdyż zgodnie z planem zagospodarowania, grunt przedmiotowej nieruchomości był przeznaczony pod parki, zieleńce i skwery, zaś w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1961 r. nie ustalono, czy takie przeznaczenie da się pogodzić z korzystaniem z nieruchomości przez dotychczasowych właścicieli, a jedynie stwierdzono, że zachodzi konieczność przejęcia nieruchomości na cele publiczne. Zaznaczono również, że organ wydający wadliwą decyzję nie zbadał, w jaki sposób byli właściciele mają zamiar korzystać z nieruchomości.

W dniu 14 grudnia 2002 r. T.C., K.C., M.C., M.P., E.Y., R.C., M.C.1, M.B., A.B. złożyli wniosek do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie o wypłatę odszkodowania w wysokości 25 896,780 zł na podstawie art. 160 k.p.a., za szkodę, którą ponieśli w związku z wydaniem z naruszeniem prawa orzeczenia z dnia 6 listopada 1961 r. Decyzją z dnia 7 października 2005 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Warszawie odmówiło przyznania odszkodowania, na podstawie art. 160 §1 k.p.a., wskazując, że wnioskodawcy nie wykazali wysokości szkody oraz na fakt, że nadal toczy się postępowanie o przyznanie prawa własności czasowej byłym właścicielom nieruchomości. Odpis tej decyzji doręczono pełnomocnikowi wnioskodawców dnia 17 października 2005 r.

W wyniku rozpoznania wniosku dekretowego, decyzjami z dnia 17 czerwca 2002 r. oraz z 24 października 2002 r. Prezydent miasta stołecznego Warszawy ustanowił na rzecz M. C., K.C, M.C.2, M.B., A.B., A.B.1, M.P., E. Y.. R.C. i M.C.1 prawo użytkowania wieczystego do nieruchomości w części o powierzchni 2, 662 m², stanowiącej działkę ewidencyjną nr [...]2 z obrębu [...] oraz w części o powierzchni 858 m², stanowiącej działkę ewidencyjną nr [...]3 z obrębu [...].

Decyzją z dnia 21 listopada 2007 r. Prezydent miasta stołecznego Warszawy odmówił ustanowienia prawa użytkowania wieczystego do przedmiotowej nieruchomości w części o powierzchni 14229 m², stanowiącej część działki ewidencyjnej nr [...]4 z obrębu [...] o powierzchni 11 922m² i część działki ewidencyjnej nr [...] 5 z obrębu [...], o powierzchni 10009 m² - na rzecz T.C K.C, M.C, M.B., A.B., A.B.1. M.P., E.Y., R.C. i M.C.1. W uzasadnieniu tej decyzji wskazano, że teren ten mógłby zostać oddany w użytkowanie wieczyste byłym właścicielom, ale obecnie nie jest to możliwe z uwagi na oddanie terenu w użytkowanie wieczyste SM oraz w związku z tym, że część działki ewidencyjnej nr [...] stanowi teren publiczny. Część przedmiotowej nieruchomości o powierzchni 10.021 m² jest we władaniu Z. ulicy [...] w W.,- G. od 26 sierpnia 1950 r.

Zgodnie z Ogólnym Planem Zabudowania m.st. Warszawy, zatwierdzonym przez Ministerstwo Robót Publicznych dnia 11 sierpnia 1931 r., przedmiotowa nieruchomość położona była na terenie przeznaczonym pod zabudowę luźną lub grupową 2-kondygnacyjną z maksymalną dopuszczalną powierzchnią zabudowy do 30 %. Według Planu Etapowego i Kierunkowego m.st. Warszawy, dzielnica [...], zatwierdzonego uchwałą nr [...] przez Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy w dniu 31 stycznia 1961 r., przedmiotowa nieruchomość położona była w znacznej części na terenie przeznaczonym na ogrody jordanowskie oraz w nieznacznej części na parki, zieleńce, skwery. Zgodnie z Ogólnym Planem Zabudowania m.st. Warszawy, zatwierdzonym uchwałą nr [...]1 Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy z dnia 2 lipca 1969 r., przedmiotowa nieruchomość położona była na terenie mieszkalnictwa rodzinnego brutto o wysokiej intensywności zabudowy.

Zgodnie z miejscowym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy zatwierdzonym uchwałą nr [...]2 Rady Narodowej m.st. Warszawy z dnia 6 grudnia 1982 r. nieruchomość była przeznaczona pod zieleń parkową – Park1. Decyzją Burmistrza Dzielnicy [...] z dnia 1 października 1992 r. zatwierdzono plan realizacyjny inwestycji na terenie przy ul. [...] („Park1) i zezwolono na budowę pawilonu gastronomicznego o powierzchni zabudowy 120 m².

Według planu zagospodarowania przestrzennego dla m.st. Warszawy, zatwierdzonego uchwałą nr [...]3 Rady m.st. Warszawy z dnia 18 grudnia 2003 r. przedmiotowa nieruchomość była przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, jako priorytet ustalono lokalizację budynków o funkcji mieszkaniowej i niezbędnych inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury społecznej. Dopuszczono także lokalizowanie funkcji usługowej z zastrzeżeniem, aby udział w funkcji kształtował się na poziomie nie wyższym niż 40 % powierzchni zabudowy na terenie.

Obecnie nieruchomość w części objętej pozwem wchodzi w skład działek ewidencyjnych nr [...]5 z obrębu [...] o łącznej powierzchni 10.009 m² i nr [...]4 z obrębu [...] o łącznej powierzchni 11.922 m².

Wartość prawa użytkowania wieczystego nieruchomości na datę wydania orzeczenia z dnia 6 listopada 1961 r., przyjmując jednak nie faktyczne rolnicze wykorzystanie nieruchomości, ale obecny jej dostęp do mediów, otoczenie nieruchomości i jej przeznaczenie według planu zagospodarowania przestrzennego dla m.st. Warszawy, zatwierdzonego uchwałą nr [...]3 Rady m.st. Warszawy z dnia 18 grudnia 2003 r. i według obecnych cen wynosi 66 576.828 zł. Wartość prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości o powierzchni 14 229 m² według stanu nieruchomości na dzień 6 listopada 1961 r., według Ogólnego Planu Etapowego i Kierunkowego m.st. Warszawy, dzielnica [...], zatwierdzonego uchwałą nr [...] przez Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy z dnia 31 stycznia 1961 r. i według obecnych cen, przy przyjęciu obecnego stanu nieruchomości przyległych do tej nieruchomości, wynosi 33.288,414 zł. Wartość prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości o powierzchni 14.229 m², według stanu nieruchomości na dzień 6 listopada 1961 r., według

Ogólnego Planu Zabudowania m.st. Warszawy zatwierdzonego przez Ministerstwo Robót Publicznych dnia 11 sierpnia 1931 r. i według obecnych cen wynosi 34.683829 zł. Wartość prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości o powierzchni 14.229m², według stanu nieruchomości na dzień 6 listopada 1961 r., według Ogólnego Planu Etapowego i Kierunkowego m.st. Warszawy, dzielnica [...], zatwierdzonego uchwałą nr [...] przez Prezydium Rady Narodowej m.st. dnia 31 stycznia 1961 r. i według obecnych cen, przy przyjęciu obecnego stanu nieruchomości przyległych do tej nieruchomości wynosi 24.966310 zł.

Wnioskiem z dnia 19 stycznia 2007 r. M.C.1 i M.C. wnieśli do Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia o zawiązanie do próby ugodowej miasto stołeczne Warszawa i Skarb Państwa – Wojewodę Mazowieckiego o zapłatę odszkodowania z tytułu wydania niezgodnej z prawem decyzji z dnia 6 listopada 1961 r. dla M.C.1 w wysokości 2.158.065 zł, a dla M.C w wysokości 1.438,710 zł. Pozwany Skarb Państwa w piśmie z dnia 5 marca 2007 r. odmówił przystąpienia do ugody. Według Sądu Okręgowego, chociaż bezzasadne były zarzuty pozwanego co do przedawnienia roszczenia oraz co do braku legitymacji czynnej E.Y. i chociaż wykazana została wysokość poniesionej szkody, powództwo konstruowane na podstawie art. 160 k.p.a. nie zasługiwało na uwzględnienie w żadnym zakresie z powodu braku adekwatnego związku przyczynowego między nieważnym orzeczeniem a szkodą.

Według Sądu Okręgowego, powodowie nie wykazali, że w dniu 6 listopada 1961 r. zostałyby wydane pozytywne dla nich orzeczenie w przedmiocie ustanowienia dla nich własności czasowej, gdyż spełniali oni (ich poprzednicy prawni) warunki do ustanowienia tego prawa i jedynie fakt, że organ administracyjny naruszył przepisy prawa spowodował, że została wydana decyzja odmowna. Sąd ten wskazał, że zgodnie z art. 7 dekretu, wniosek uprawnionego podmiotu o ustanowienie własności czasowej podlegał uwzględnieniu jeżeli korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela dało się pogodzić z przeznaczeniem gruntu według planu zabudowania. W opinii Sądu, powodowie bezzasadnie kwestionowali prawidłowość uchwalenia planu miejscowego z dnia 31 stycznia 1961 r., gdyż Sąd rozpoznając niniejszą sprawę był związany decyzją

z dnia 31 stycznia 2004 r. Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie, w której stwierdzono w części nieważność orzeczenia Prezydium Rady Narodowej w m.st. Warszawie z dnia 6 listopada 1961 r. Przyczyną stwierdzenia nieważności orzeczenia był fakt, że organ, który, je wydał, nie ustalił, czy przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania wówczas obowiązującym, a zgodnie z którym grunt przedmiotowej nieruchomości był przeznaczony pod parki, zieleńce i skwery, da się pogodzić z korzystaniem z nieruchomości przez dotychczasowych właścicieli. Organ ten stwierdził jedynie, że zachodzi konieczność przejęcia nieruchomości na cele publiczne i nie zbadał, w jaki sposób byli właściciele mają zamiar korzystać z nieruchomości. Według Sądu Okręgowego stwierdzając nieważność orzeczenia z dnia 6 listopada 1961r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze wskazało zatem, z którym planem zagospodarowania i jakiej treści zgodność powinien zbadać organ, który wydał to orzeczenie. Sąd Okręgowy uznał, że jest związany rozstrzygnięciem zawartym w decyzji nadzorczej, a dotyczącym przyczyn, dla których została stwierdzona nieważność orzeczenia, co oznacza, że ustalając adekwatny związek przyczynowy między szkodą powodów a nieważnym orzeczeniem, powinien ustalić, czy gdyby organ zbadał zgodność przeznaczenia nieruchomości według planu zagospodarowania przeznaczającego nieruchomość na parki, zieleńce i skwery, to takie przeznaczenie dałoby się pogodzić z korzystaniem z nieruchomości przez dotychczasowych właścicieli, po dodatkowym zbadaniu, w jaki sposób byli właściciele mają zamiar korzystać z nieruchomości. Sąd Okręgowy w Warszawie przyjął, że relewantny dla oceny tej możliwości pogodzenia przeznaczenia nieruchomości z korzystaniem z niej przez dotychczasowych właścicieli był Plan Etapowy i Kierunkowy m.st. Warszawy, dzielnica [...], zatwierdzony uchwałą nr [...] przez Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy dnia 31 stycznia 1931 r., Wynikało z niego, że tereny nieruchomości były przeznaczone pod użyteczność publiczną, co wyklucza przyjęcie, że korzystanie z niej przez byłego właściciela dało się pogodzić z jej przeznaczeniem w planie. Gdyby zatem organ wydał prawidłowe orzeczenie, to byłoby ono również niekorzystne dla byłych właścicieli, tj. odmawiałoby ustanowienia na ich rzecz własności czasowej. Przesądza to o braku związku przyczynowego między szkodą w postaci utraty prawa do nieruchomości a wydaniem orzeczenia z dnia 6 listopada

1961 r. Orzeczenie to naruszało prawo, ale nie spowodowało powstania szkody po stronie powodów.

Ustalając wysokość szkody Sąd Okręgowy w Warszawie uznał, że najodpowiedniejsze jest przyjęcie wartości prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości według jej stanu na dzień 6 listopada 1961 r., według Ogólnego Planu Etapowego i Kierunkowego m.st. Warszawy dzielnica [...], zatwierdzonego uchwałą [...] przez Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy dnia 31 stycznia 1961 r. i według obecnych cen, przy przyjęciu stanu nieruchomości przyległych do przedmiotowej nieruchomości z 1961 r.. Stwierdził, że tak wyliczona wartość wynosi 24 966 310 zł, zaznaczając zarazem, że okoliczność ta nie miała znaczenia wobec uznania, że powództwo podlega oddaleniu co do zasady.

Apelację od wyroku z dnia 5 grudnia 2011 r. wnieśli powodowie. W toku postępowania apelacyjnego zmarła M. P., na miejsce której do sprawy wstąpili K. W., A. K. i M.B..

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2014 r. zmienił wyrok z 5 grudnia 2011 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego Skarbu Państwa -Wojewody Mazowieckiego – na rzecz E.Y. i A.B.1 kwoty po 4 335 478,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty, K.C, M.C, R.C., M.C.1, A.B.. K. W., M. B. i A. K. kwoty po 2 167 739,25 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty i orzekł o kosztach postępowania. Sąd Apelacyjny aktualizując ocenę wartości prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości ustalił, że wynosi ona według stanu na dzień 6 listopada 1961 r. i z przeznaczeniem zgodnym z ogólnym Planem Zabudowania m.st. Warszawy, zatwierdzonym przez Ministerstwo Robót Państwowych dnia 11 sierpnia 1931 r. – 32 3555.657 zł, Jednocześnie na podstawie dowodu z opinii biegłego ustalił, że różnica tejże wartości według przeznaczenia gruntu z 1931 r. oszacowanej we wrześniu 2009 r. i sierpniu 2013 r. wynosi 7 % i jest niższa od uśrednionego trendu spadku cen na rynku gruntów pod zabudowę jednorodzinną, która tylko między czwartym kwartałem 2013 r. a początkiem 2011 r. wynosiła 14 %

Sąd Apelacyjny w Warszawie podzielił pogląd Sądu Okręgowego, że do oceny roszczeń powodów zastosowanie mają art. 160 § 1 2, 3 i 6 k.p.a. Nie zgodził się jednak ze stanowiskiem Sądu Okręgowego co do zakresu związania decyzją nadzorczą Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie z dnia 21 stycznia 2004 r. oraz co do mocy obowiązującej planu z dnia 31 stycznia 1931 r., a tym samym co do niemożności pogodzenia sposobu korzystania z nieruchomości przez dotychczasowych właścicieli z jej przeznaczeniem w tym planie Sąd Apelacyjny ocenił, że samo uchwalenie a nawet stosowanie planu z 1931 r. mogło być podstawą stwierdzenia jego obowiązywania, Podniósł, że warunkiem mocy obowiązującej planów zagospodarowania m.st. Warszawy w myśl art. 9 ustawy z dnia 3 lipca 1947 r. o odbudowie m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 52, poz. 268) było ich ogłoszenie w Monitorze Polskim. Wobec braku takiego ogłoszenia planu z 1931 r. Sąd Apelacyjny uznał, że przy rozpatrywaniu w 1961 r. przez właściwy organ wniosku właścicieli o ustanowienie na ich rzecz prawa własności czasowej miarodajny był plan zabudowy z 1931 r. Na tej podstawie ocenił z kolei, że nie może być wątpliwości co do istnienia związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 §1 k.c. między wadliwym orzeczeniem z dnia 6 listopada 1961 r. a szkodą powodów w postaci pozbawienia ich poprzedników prawnych praw do przedmiotowej nieruchomości w tej dacie korzystanie z nieruchomości przez byłych właścicieli z nieruchomości z pewnością dałoby się pogodzić z jej przeznaczeniem według obowiązującego planu zabudowania z 1931 r. tj. pod zabudowę luźną lub grupową, z maksymalną powierzchnią zabudowy do 30 %. Gdyby więc organ wydał prawidłowe rozstrzygnięcie, to nie byłoby ono niekorzystne dla byłych właścicieli i nie skutkowałoby pozbawieniem ich prawa własności czasowej, którego odpowiednikiem jest prawo użytkowania wieczystego. Okoliczność ta przesądziła o uwzględnieniu apelacji powodów wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2014 r. Skargę kasacyjną od tego wyroku wniosła strona pozwana. Sąd Najwyższy uwzględnił skargę i wyrokiem z 4 marca 2016 r. uchylił wyrok z dnia 14 kwietnia 2014 r. oraz przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy odrzucił pogląd Sądu Apelacyjnego, że planem obowiązującym w dniu 6 listopada 1961 r. był plan zabudowy z 1931 r. i uznał, że miarodajny był wtedy jednak plan zagospodarowania przestrzennego z dnia

31 stycznia 1961 r. W toku ponownego rozpoznawania sprawy przez Sąd Apelacyjny w Warszawie zmarł R.C., na jego miejsce do procesu wstąpili jego następcy prawni, tj. P. F., R. C.1, E. C. i K. C.. Ponadto do sprawy po stronie powodowej wstąpiła M. K., na którą swoją wierzytelność przełał E.Y.. Działając w ramach związania wykładnią przyjętą przez Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398²⁰ k.p.c. Sąd Apelacyjny przyjął, że planem obowiązującym w dniu 6 listopada 1961 r. był Plan Etapowy i Kierunkowy m.st. Warszawy dzielnica [...], zatwierdzony uchwałą nr [...] przez Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy w dniu 31 stycznia 1961 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie korygując stanowisko Sądu Okręgowego uznał, że Sąd ten w sposób nieuprawniony przyjął, iż w związku z brakiem rozstrzygnięcia w decyzji nadzorczej kwestii zgodności korzystania przez dawnych właścicieli z nieruchomości z planem zabudowy, to sąd powinien w toku postępowania cywilnego samodzielnie ustalić zgodność korzystania z gruntu z planem zabudowy z 1961 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie przyjął za Sądem pierwszej instancji, że warunkiem niezbędnym uwzględnienia wniosku na podstawie dekretu i ustanowienia na rzecz wnioskodawcy dzierżawy wieczystej (prawa własności czasowej) jest zgodność sposobu użytkowania nieruchomości przez jej dotychczasowego właściciela z planem zagospodarowania przestrzennego obowiązującym w chwili rozpoznania wniosku,

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji w sposób całkowicie dowolny zinterpretował decyzję nadzorczą i przyjął, że przeznaczenie terenu w planie zabudowy z 1961 r. wykluczało możliwość korzystania z terenu przez dotychczasowych właścicieli. Według Sądu Okręgowego, przeznaczenie tych terenów pod ogródki jordanowskie, parki, skwery, zieleńce spowodowało, iż należało zakwalifikować te tereny jako przeznaczone na cel użyteczności publicznej, co samo w sobie wyłączało możliwość pozytywnego rozpoznania wniosku na podstawie dekretu.

Sąd Apelacyjny w Warszawie przyjął, że brak możliwości pogodzenia korzystania z gruntu przez dotychczasowego właściciela z celami użyteczności publicznej należy oceniać na podstawie kryteriów obiektywnych. Dokonując

ustaleń w tym zakresie należy to czynić „pod kątem tego, czy grunt może być, a nie jest lub będzie wykorzystywany przez byłego właściciela (jego następców prawnych) na cele określone w planie”. Nieprzeprowadzenie natomiast postępowania wyjaśniającego przez organ i odmowa przyznania prawa do gruntu jedynie w oparciu o kryterium przeznaczenia terenu w planie zagospodarowania pod użyteczność publiczną, bez wykazania, że nie wystąpiły przesłanki określone w art. 7 ust. 2 dekretu jest rażącym naruszeniem prawa. Sąd Okręgowy nie zwrócił uwagi, że orzeczono o nieważności decyzji dekretowej nie z powodu jej braków formalnych, tylko z uwagi na brak przeprowadzenia takiego postępowania wyjaśniającego.

Sąd Apelacyjny podniósł ponadto, że nie można pominąć tego, że przeznaczenie nieruchomości w planie na cele użyteczności publicznej nie wyłącza automatycznie możliwości pogodzenia korzystania z gruntu zgodnie z ustaleniami planu, a w konsekwencji przyznanie byłemu właścicielowi własności czasowej. W każdym przypadku konieczne jest wykazanie przez organ, dlaczego dany „rodzaj użyteczności publicznej wyłącza przyznanie byłemu właścicielowi własności czasowej nieruchomości. Należy również podkreślić, że w art. 7 ust. 2 dekretu nie posłużono się pojęciem użyteczności publicznej, która to przesłanka decydowałaby samoistnie o odmowie przyznania prawa. W przepisie tym mowa o możliwości pogodzenia korzystania z gruntu przez dotychczasowego właściciela z jego przeznaczeniem według planu (zabudowania) zagospodarowania przestrzennego. Jeżeli decyzja została wydana przez właściwy organ w granicach jego umocowania normatywnego i stanowi akt administracyjny wydany przy zastosowaniu przepisów postępowania, to sąd powszechny nie może badać jej merytorycznej poprawności. Tym samym Sąd Okręgowy nie był uprawniony do dokonania własnej oceny zasadności decyzji dekretowej, co do której następnie została orzeczona decyzją z 21 stycznia 2004 r. jej nieważność, gdyż był związany ustaleniem tej właśnie nieważności. Z orzecznictwa wynika, że orzekając o naprawieniu szkody powstałej wskutek stwierdzenia nieważności decyzji odmawiającej byłemu właścicielowi prawa do gruntu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 dekretu, wydanej z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. sąd powszechny nie może dokonywać oceny, czy decyzja nadzorcza była prawidłowa lub oceny, że

prawidłowa decyzja dekretowa byłaby również - w całości albo w części - decyzją odmowną i stosownie do tego zakwestionować przesłanki związku przyczynowego. Byłoby to bowiem równoznaczne z niedopuszczalnym kwestionowaniem przez sąd powszechny merytorycznej zasadności nadzorczej decyzji administracyjnej. Wyjątki od tej reguły dopuszcza się tylko w przypadkach, w których stwierdzenie nieważności nastąpiło z przyczyn formalnych, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

W podsumowaniu Sąd Apelacyjny uznał, że kwestia badania, czy odmowa przyznania własności czasowej była uzasadniona w świetle uregulowań planu zabudowania obowiązującego w chwili wydania orzeczenia administracyjnego, uznanego następnie za nieważne, należy do drogi postępowania administracyjnego. W związku z tym stwierdzenie nieważności orzeczenia dekretowego przez organ nadzorczy oznacza nie tylko, że ówczesna odmowa ustanowienia prawa użytkowania wieczystego była bezprawna, ale że bezprawność ta oznacza, że w dacie wydania nieważnego orzeczenia administracyjnego istniała możliwość pogodzenia korzystania z gruntu przez dawnych właścicieli z planem zabudowania, który wtedy obowiązywał. Następnie w opozycji do poglądu Sądu Okręgowego Sąd Apelacyjny uznał, iż decyzje lokalizacyjne, na które powoływał się Sąd Okręgowy, nie mają jakiegokolwiek znaczenia w sprawach dotyczących ustanowienia prawa własności czasowej na podstawie dekretu. Sąd podzielił pogląd apelantów, że nieważna decyzja dekretowa stanowi przyczynę powstania szkody w majątku powodów. W rezultacie uznał, że pomiędzy orzeczeniem z 6 listopada 1961 r. a szkodą powodów zachodzi związek przyczynowy. Powodowie wykazali, że wydanie wadliwej decyzji dekretowej doprowadziło do utraty prawa przez ich poprzedników prawnych.

Wysokość odszkodowania na podstawie art. 160 k.p.a. jest ustalana zgodnie z art. 363 § 2 k.c. tj. według stanu nieruchomości w czasie wydania bezprawnej decyzji i według aktualnych cen. Dopuściwszy dowód z opinii biegłego Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotowej nieruchomości na kwotę 32.958 207 zł. Rozstrzygając o roszczeniu powodów w granicach ponownego rozpoznawania sprawy, tj. co do kwoty 26 012.871 zł. Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz powodów odpowiednie kwoty w wysokości wynikającej z ich udziałów w nieruchomości

i przyjął, że odsetki ustawowe należą się im od dnia 13 stycznia 2017 r., przyjmując, że określenie przez sąd orzekający w sprawie wysokości odszkodowania według stanu rzeczy istniejącego w chwili wyrokowania uzasadnia przyznanie odsetek dopiero od tej chwili. Natomiast ustalenie, że zasądzona kwota należała się poszkodowanemu już w momencie wezwania do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.), odpowiadając rozmiarowi szkody ustalonej według mierników wówczas istniejących, usprawiedliwia zasądzenie odsetek od chwili wezwania do spełnienia świadczenia. Zobowiązanie tego typu ma charakter bezterminowy, a przekształcenie go w zobowiązanie terminowe, następuje na skutek wezwania do spełnienia świadczenia - art. 455 k.c. Oznacza to, że roszczenie o odszkodowanie staje się wymagalne w chwili wezwania wierzyciela i zawierającego żadaną kwotę. Według Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie w chwili wezwania pozwanego przez powodów do spełnienia świadczenia w postaci odszkodowania rozmiar szkody nie był znany. Został on określony ostatecznie w wyniku postępowania dowodowego w opinii biegłego doręczonej stronie pozwanej dnia 12 stycznia 2017 r. Przyjmując, że w tym dniu była wyjaśniona wysokość odszkodowania, należało uznać, że pozwany opóźniał się w spełnieniu świadczenia od dnia 13 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie jako niezasadny ocenił podniesiony wobec M.C i M.C.1 zarzut przedawnienia roszczenia ponad zasądzoną na ich rzecz odpowiednio kwotę 1 438 710 zł i kwotę 2 158 015 00 zł. Kluczowe znaczenie dla tej oceny miało złożenie przez wymienionych powodów wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w dniu 19 stycznia 2007 r. a potem wytoczenie powództwa w dniu 2 marca 2007 r. tj. przed upływem 3 lat od zakończenia postępowania wywołanego tym zawezwaniem

Ostatecznie Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 26 czerwca 2019 r. (pkt 1a) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2011 r. w pkt 1 w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego na rzecz:

- A.B.1 kwotę 4 335 478,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,

- E.Y. kwotę 2 471 282,36 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,

M. K. kwotę 1 864 196,14 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,

- K.C M.C, M.C.1, A.B., K. W., M. B. i A. K. kwoty po 2 167 739,25 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,

- P. F., R. C., C. C. i E. C. kwoty po 541 934,81 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty. W dalszej części wyroku Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację co do odsetek ustawowych zasądzonych w punkcie pierwszym za okres od dnia 5 grudnia 2011 do dnia 12 stycznia 2017 r. pkt (2) oraz orzekł, że powodowie mają obowiązek zwrócić pozwanemu spełnione świadczenie obejmujące odsetki ustawowe od kwot zasądzonych w punkcie pierwszym od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia 9 maja 2014 r. (pkt 3) i odrzucił apelację co do części roszczeń powodów (pkt 4) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 5).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 czerwca 2019 r. złożył pozwany Skarb Państwa zaskarżając go w części, tj. w pkt 1a i b i pkt 5. Zarzucił naruszenie:

- art. 160 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 5 ustawy 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy- Kodeks Cywilny raz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) w związku z art. 361 § 1 i § 2 k.c. i art. 363 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 7 ust. 2 dekretu a także w związku z art. 2 § 3 k.p.c.

- art. 54 ust 1 w związku z art. 3 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1961 r. Nr 17, poz. 70), a także art. 45 ust 1 pkt 1 w związku z art. 12 ust. 1-4, art. 13 i art. 14 ust. 1 ustawy z 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (Dz.U. Nr 32, poz. 159),

-art. 160 §4 i § 5 oraz §6 k.p.a. w związku art. 5 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) w związku z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 185 §1 k.p.c.,

- art. 481 §1 k.c. w związku z art. 363 §1 i 2 k.c. i z art. 455 k.c.,
- art. 3 k.p.c. w związku z art. 160 § 4 i § 5 k.p.a. i z art. 5 ustawy 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy- Kodeks Cywilny raz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692).oraz z art. 123 §1 pkt 1 k.c. i art. 185 §1 k.p.c.,
- art. 383 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c.(w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r.,. poz. 1469).

Na tych podstawach wniosł o:

- uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty przez odrzucenie apelacji co do roszczeń powodów o zasądzenie ustawowych odsetek od zasądzonych na ich rzecz odsetek za okres od dnia 13 stycznia 2017 r. do dnia 26 czerwca 2019 r. , a w pozostałym zakresie oddalenie apelacji;
- uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Pozwany zawarł w skardze kasacyjnej wniosek o zwrot świadczenia spełnionego przezeń na rzecz powodów.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 czerwca 2019 r. złożyli również powodowie: K.C., E.Y., M.C.1, A.B., K. W., A. B., M. B., A. K., M. K., R. C.1, P. F., E. C., C. C., zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt 2 oddalającego apelację powodów co do odsetek ustawowych za okres od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia 9 maja 2014 r. oraz w zakresie pkt 3 w całości w odniesieniu do orzeczenia o obowiązku zwrotu spełnionego świadczenia, obejmującego odsetki ustawowe od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia 9 maja 2014 r.

Powodowie zarzucili naruszenie:

- art. 391 §1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 316 §1 i z art. 278 § 1 k.p.c.
- art. 363 § 2 k.c. w związku z art. 455 k.c. i z art. 481 § 1 k.c. oraz z art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741 ze zm. dalej jako „u.g.n.”).

Na tych podstawach wniesli o uchylenie i zmianę wyroku w zaskarżonej części, tj. o wydanie orzeczenia co do istoty sprawy w pkt 2 przez zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 grudnia 2011 r. w jego punkcie I częściowo i zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów, od przyznanych im kwot odszkodowania odsetek za okres od dnia 5 grudnia 2011 r. do dnia 9 maja 2014 r. w pkt 3 przez jego uchylenie w całości.

Ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia przez Sąd Najwyższy wniosku o wydanie orzeczenia reformatoryjnego o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kluczowe znaczenie dla oceny skargi kasacyjnej pozwanego miał zarzut naruszenia - według literalnego brzmienia zamieszczonego w skardze - art. 160 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny raz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) w związku z art. 361 § 1 i § 2 k.c. i art. 363 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 7 ust. 2 dekretu, a także w związku z art. 2 § 3 k.p.c. Pozwany podniósł, że Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, iż sąd powszechny w ramach oceny przesłanki szkody i związku przyczynowego, nie jest uprawniony do badania, czy prawidłowe rozpoznanie wniosku o ustanowienie własności czasowej na dzień stwierdzenia wadliwości decyzji o odmowie przyznania prawa własności czasowej prowadziłoby do jego oddalenia, zgodnie z przepisami obowiązującymi w chwili wydania wadliwej decyzji dekretowej również w sytuacji, gdy organ administracji publicznej stwierdził nieważność decyzji dekretowej z powodu zaniechania przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w wymaganym zakresie i nie przeprowadził badania przesłanek określonych w art. 7 ust. 2 dekretu. W uchwale z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie III CZP 71/19 (OSNC 2001, Nr 3, poz. 15) Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawie o naprawienie szkody spowodowanej wydaniem decyzji administracyjnej o odmowie ustanowienia użytkowania wieczystego na podstawie

art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279 ze zm.), której nieważność stwierdzono z powodu niewyjaśnienia, czy korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela da się pogodzić z przeznaczeniem gruntu według planu zagospodarowania przestrzennego obowiązującego w dniu wydania tej decyzji, sąd badając przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej może ustalać, czy prawidłowe rozpoznanie wniosku o ustanowienie użytkowania wieczystego również doprowadziłoby do odmowy ustanowienia tego prawa. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela to stanowisko i z tego względu uznaje za uzasadniony powołany zarzut kasacyjny pozwanego. Tym samym ma tej podstawie uwzględnić skargę kasacyjną pozwanego.

Przechodząc do skargi kasacyjnej powodów należy zaznaczyć, że w sytuacji, w której uwzględniona została skarga kasacyjna pozwanego i doszło do uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie zasądzającym na rzecz powodów poszczególne kwoty odszkodowania i kwestia zasadności roszczeń powodów w tym zakresie wymaga przesądzenia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie po ponownym rozpoznaniu sprawy nie można jeszcze definitywnie przesądzać o odsetkach od należnego ewentualnie odszkodowania, oraz o tym, za jaki ewentualnie okres będą one przysługiwać, a także o obowiązku powodów zwrotu przez nich choćby części spełnionego na ich rzecz świadczenia. Kwestie te (wokół nich skoncentrowana była w znacznej mierze skarga kasacyjna powodów) powinny podlegać rozstrzygnięciu przez Sąd Apelacyjny w Warszawie po ponownym rozpoznaniu sprawy. Aby umożliwić Sądowi Apelacyjnemu odpowiednią ocenę również w tym zakresie należało uwzględnić także skargę kasacyjną powodów.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c. , Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Wyrok Sądu Najwyższego uchylający zaskarżony wyrok i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania nie stanowi orzeczenia co do istoty sprawy w rozumieniu art. 398¹⁶ k.p.c. i nie kończy postępowania co do meritum. Rozstrzygnięcie o wniosku restytucyjnym należy w tej sytuacji do sądu ponownie rozpoznającego sprawę na skutek wyroku kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1 zdanie

trzecie k.p.c.) (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2006 r., III CSK 30/06, niepubl., z dnia 8 października 2010 r., II PK 37/10, OSNP 2012, Nr 1-2, poz. 6 i z dnia 9 sierpnia 2019 r., II CSK 551/18, niepubl.).

[as]